

Một vài kinh nghiệm chia sẻ phương pháp ôn tập kiến thức kết thúc các học phần đại cương

Lê Thị Ngọc Thúy*

*ThS. Khoa Xã hội và Truyền thông, Trường Đại học Văn Hiến
Received: 10/6/2024; Accepted: 19/6/2024; Published: 26/6/2024

Abstract: Revising the knowledge system at the end of the module is extremely important for both learners and teachers. In order for the quality of education to improve, each teacher must find a new teaching method to help students make the process of acquiring knowledge easier, more comfortable, and less stressful. Students are more interested in competitive learning activities with friends. Besides, practicing students' operational and thinking skills... Thereby, the lesson becomes lively and exciting, bringing superior efficiency compared to traditional teaching methods.

Keywords: Revision, knowledge, methods, tradition, modernity

1. Đặt vấn đề

Ôn tập hệ thống kiến thức cuối học phần là một trong những phần then chốt của quá trình dạy học. Đây cũng là khâu quan trọng tác động lớn đến quá trình nâng cao chất lượng giảng dạy và rèn luyện sinh viên (SV). Việc ôn tập kiến thức đúng cách, đúng hướng sẽ là động lực mạnh mẽ khích lệ sự vươn lên trong học tập của SV, thúc đẩy sự tìm tòi sáng tạo không ngừng của SV.

Đa số SV có ý thức tự giác cao trong học tập, tuy nhiên số lượng SV thiếu ý thức tự giác cũng không nhỏ. Vấn đề đặt ra là làm thế nào để hướng dẫn SV phương pháp hệ thống kiến thức lại môn học có hiệu quả? Trong đó làm thế nào để kiểm tra đánh giá năng lực tiếp nhận kiến thức của SV suốt bài giảng mà giảng viên (GV) truyền đạt trên giảng đường. Từ thực tiễn công tác giảng dạy các học phần môn chung tại trường đại học Văn Hiến, tác giả trao đổi và chia sẻ phương pháp giảng dạy SV qua bài viết “*Một vài kinh nghiệm chia sẻ phương pháp ôn tập kiến thức kết thúc các học phần đại cương*” cụ thể qua môn học Các nền văn minh trên thế giới.

Việc đổi mới phương pháp giảng dạy mới vào trong lớp học đã thổi một làn gió mới vào không gian giáo dục hiện đại, đem lại hiệu quả vượt trội so với phương pháp giảng dạy học truyền thống.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Thực trạng hoạt động Ôn tập kiến thức cuối môn học

Từ trước đến nay, các môn học nói chung và môn Các nền văn minh trên thế giới nói riêng ở cuối môn đều có phần nội dung tổng hợp ôn tập vì phải hệ thống lại kiến thức cho người học từ bài đầu đến bài cuối bao gồm cả kiến thức và kĩ năng. Nội dung ôn

tập không có trong sách tham khảo nên để buổi ôn tập có chất lượng rất khó.

GV chủ yếu vẫn áp dụng hình thức ôn tập kiến thức truyền thống đó là thuyết giảng khái quát lại bài học. Hoặc phương pháp đặt câu hỏi nêu ra và SV đứng tại chỗ trả lời. Ôn lại các kiến thức của các bài đã học nên SV rất nhàm chán. Lại không kiểm tra kiến thức được nhiều SV, hoặc để nhiều bạn khác làm việc riêng...

Chính vì vậy, sau buổi học ôn tập kết thúc là kiến thức không đọng lại nhiều trong trí nhớ người học. Bởi vì cách dạy lý thuyết sáo mòn hiệu quả thấp, các hoạt động xảy ra nhàm chán rời rạc. Bên cạnh, thực tế hiện nay SV có trình độ học lực không đều; tâm lý cuối buổi môn học rồi nên không hứng thú học ôn tập. Chưa nói đến đối tượng học sinh cá biệt thì khả năng tiếp thu còn hạn chế lại không có ý thức học, Vì vậy, người học không thể hệ thống toàn bộ kiến thức khá dài đã học khoảng thời gian trước trong một buổi ôn tập.

2.2 Biện pháp đổi mới nâng cao chất lượng Ôn tập cuối môn học

2.2.1 Một vài phương pháp thay đổi cách Ôn tập truyền thống sang hình thức mới

Phương pháp 1: Vẽ sơ đồ tư duy hệ thống kiến thức

Cách tiến hành:

Bước 1: Giáo viên chia lớp làm 10 nhóm (ngay buổi học đầu tiên), mỗi nhóm theo thứ tự thực hiện vẽ sơ đồ tư duy về một 1 nền văn minh trên thế giới. Theo đề cương [4] có tổng cộng khoảng 10 nền văn minh tương ứng cho 10 nhóm thực hiện, mỗi nhóm SV sẽ vẽ trên giấy A0 (đã chuẩn bị từ trước).

Bước 2: Thời gian thực hiện 30 phút

Bước 3: Sau khi hoàn tất sản phẩm, GV sẽ gọi bất cứ thành viên nào trong nhóm sẽ thuyết minh sản phẩm của nhóm mình

Bên cạnh, GV sẽ nhờ 10 nhóm trưởng mỗi nhóm là các vị giám khảo sẽ ngồi hàng ghế đầu chấm điểm các sản phẩm các nhóm.

Bước 4: GV tổng hợp điểm các vị giám khảo và công bố kết quả

Phương pháp 2: Áp dụng “Game show trong lớp học” để hệ thống kiến thức

Game show là những trò chơi trên đài truyền hình phát sóng thường xuyên mà đối tượng giới trẻ nhất là SV, học sinh với tỷ lệ người xem đông nhất. Dựa vào ý tưởng những game show trên truyền hình GV đưa vào làm trò chơi dạy học, trò chơi giáo dục mới. Theo tác giả Đặng Thành Hưng “Trò chơi giáo dục được đặc trưng bởi tác dụng cải thiện tri thức, kỹ năng, tình cảm, ý chí, kinh nghiệm cá nhân của người tham gia và để thực hiện những nhiệm vụ, hành động, luật, quy tắc và yêu cầu của trò chơi thì người tham gia phải sử dụng tri thức, kỹ năng, kinh nghiệm, phải huy động tình cảm, ý chí của mình ở mức độ nhất định” [1; trang 15].

Qua môn học Các nền văn minh trên thế giới, ta có thể dựa ý tưởng những cuộc thi tiếp sức, ở những game show trên truyền hình đưa vào hoạt động thiết kế 1 bài ôn tập với tên gọi là Thi tiếp sức hình thức thi trắc nghiệm, cách tiến hành sau:

Bước 1: Chuẩn bị 10 cái ghế đặt trước màn chiếu giảng đường, 10 phiếu trả lời trắc nghiệm

Bước 2: Giáo viên phổ biến hình thức thi tiếp sức, cụ thể: mỗi nhóm sẽ kêu ngẫu nhiên 3 thành viên lên thực hiện 3 phần nội dung thi đã thiết kế sẵn trên powerpoint. Không phải 3 thành viên lên thi một lúc mà thành viên thứ 1 sẽ lên ngồi “ghế nóng” trước để sẵn hoàn thành phần thứ 1 (kiến thức lý thuyết chung).

PHẦN 1

KIẾN THỨC LÝ THUYẾT TỔNG HỢP

- Hết nội dung thi phần 1, thì thành viên thứ 2 sẽ chạy lên đứng bên tay trái thành viên 1 lên tiếp sức cùng làm nội dung thi phần 2 (kiến thức hiểu biết văn minh phương Tây, Đông)

PHẦN 2

KIẾN THỨC HIỂU BIẾT CÁC NỀN VĂN MINH THẾ GIỚI

- Hết nội dung thi phần 2, thì thành viên thứ 3 sẽ chạy lên đứng bên tay phải thành viên 1 lên tiếp sức cho hai bạn chơi của mình. Ở phần thi cuối (nhìn hình đoán thành tựu nền văn minh nào) thì tổng cộng có 3 người chơi cùng thực hiện 1 nhiệm vụ hoàn thành bài thi, góp ý trao đổi thống nhất chọn đáp án, bổ sung những câu thiếu...

PHẦN 3

NHÌN HÌNH VÀ TRẢ LỜI CÂU HỎI

Bước 3: SV thực hiện 30 phút

Bước 4: Sau khi hoàn thành xong phần thi, các nhóm sẽ chấm chéo bài với nhau khi GV trình chiếu và giải đáp án, công bố kết quả đạt được mỗi nhóm.

Buổi ôn tập với không khí vui nhộn kết hợp tình thân làm việc học tập theo nhóm sẽ trở nên thú vị, ấn tượng người học

2.2.2 Những mặt ưu điểm và hạn chế phương pháp ôn tập mới

Ưu điểm

Với cách dạy thực tế hiện đại như vậy, qua những chương trình vừa diễn ra trên lớp, không chỉ giúp SV chia sẻ và trao đổi kinh nghiệm, kiến thức với nhau, mà còn để SV được thực hiện một chương trình cụ thể với những trải nghiệm ở nhiều vai trò, vị trí khác nhau.

Nhiệm vụ học tập được chuyển giao một cách tự nhiên cho người học. SV trở thành người tham gia tích cực chứ không phải là người quan sát thụ động trong quá trình học.

Về mặt tâm lý, yếu tố cảm xúc, trí tuệ tình cảm thể hiện rõ, mạnh, có lợi cho việc củng cố kiến thức cho học sinh. Quá trình lĩnh hội kiến thức của người học trở nên nhẹ nhàng, thoải mái, bớt căng thẳng hơn. SV hứng thú hơn trong hoạt động thi đua kiến thức với bạn bè.

Rèn luyện các kỹ năng hoạt động, khả năng quyết định các phương án đúng, cách giải quyết các tình huống một cách hợp lý.

Khi tổ chức cho SV hoạt động theo nhóm còn tạo sự gắn kết cho SV và tăng tinh thần đoàn kết trong đội. Phát huy năng lực từng thành viên trong nhóm.

Đặc biệt là giúp tiết học vui nhộn và khiến người học hứng thú hơn, thay vì như trước đây trong một số giờ học lý thuyết, một bộ phận SV hoặc làm việc riêng, nói chuyện hoặc... ngủ.

Hạn chế

Đề hiệu quả của buổi ôn tập được nâng cao hơn do được thiết kế có kèm theo các hiệu ứng hoạt hình, âm thanh, hình ảnh cần tốn nhiều thời gian đầu tư một bài giảng công phu đúng nghĩa.

Đối với những trò chơi có sự vận động thì sẽ khó tổ chức trong những lớp học bố trí theo kiểu truyền thống.

Đòi hỏi GV phải mất nhiều công sức sáng tạo, thiết kế và tổ chức các hoạt động của trò chơi dạy học phù hợp với nội dung của bài học mà vẫn đảm bảo kiến thức cần nắm cho SV.

Cần có trình độ vi tính nhất định do sử dụng một số phần mềm hỗ trợ, nếu không sẽ khó thực hiện đầy đủ các tính năng và mục đích của bài giảng

Tốn kém hơn do phải chuẩn bị các đồ dùng phục vụ dạy học: giấy A0, bút màu, bút lông...

2.2.3 Vai trò GV

Để thực hiện buổi ôn tập hệ thống kiến thức hiệu quả và đạt được những ý nghĩa như trên, một số yêu cầu cần đặt ra:

- Cần có nhiều thời gian để chuẩn nội dung bài ôn tập trên powerpoint hay phần mềm dạy học. Thiết kế các hoạt động bài kiểm tra sáng tạo để người học hứng thú học tập

- Các phương pháp đòi hỏi GV không chỉ đầu tư vào việc lựa chọn trò chơi phù hợp, có kỹ năng tổ chức trò chơi hay hoạt động mới trên lớp mà còn chuẩn bị hệ thống câu hỏi gợi mở, dẫn dắt SV phát hiện tri thức ẩn chứa trong trò chơi.

- Phải có kỹ năng sử dụng vi tính để ứng dụng nội dung kiến thức vào hoạt động giảng dạy

- Cần có những thông tin phản hồi liên cho SV. Sau hoạt động diễn trên lớp, giải đáp phân tích kỹ những sai sót để họ rút kinh nghiệm chung và có cơ hội cải tiến việc học tập của mình.

- GV phải am hiểu sâu sắc nội dung dạy học, làm chủ kiến thức, biết chế biến nó theo ý đồ sư phạm và biết cách truyền tải nó đến với SV qua các hình thức ôn tập phong phú, đa dạng. Trong bất kỳ hình thức nào, người học cũng phải được chủ động tham gia

vào quá trình ôn tập kiến thức.

- GV phải có khả năng giảng dạy, lòng nhiệt thành, phải biết không ngừng cập nhật thông tin mới cho môn học và biết vận dụng nó vào công tác giảng dạy của mình.

3. Kết luận

Hiện nay, chất lượng đào tạo nhà trường rất quan tâm đến lượng kiến thức mà SV thu nhận được. Vì thế, chương trình giáo dục mới rất chú trọng đến việc phát huy tư duy tổng hợp, sáng tạo, tự nghiên cứu, tự học của học sinh, trong đó bài ôn tập góp phần rất quan trọng. Những bài ôn tập chỉ được đánh giá tốt khi nó phát huy cao độ khả năng tổng hợp, hệ thống hóa kiến thức đã học củng cố các kỹ năng phân tích so sánh và giải thích các hiện tượng có liên quan.

Bài ôn tập trở nên rất cần thiết cho việc củng cố kiến thức cho các em trong tất cả các môn học. Riêng đối với môn *Các nền văn minh trên thế giới* thì đây là một trong những bài khó giảng dạy, vì khối lượng tổng hợp kiến thức rất nhiều, SV phải được truyền tải khoảng 10 nền văn minh lớn trên thế giới. Chính vì lẽ đó GV thường gặp rất nhiều khó khăn, đòi hỏi người dạy phải có sự chuẩn bị công phu, kiến thức tổng hợp nhuần nhuyễn, kỹ năng phân tích thuần thục, kỹ năng sử dụng công nghệ thông tin và phải có phương pháp dạy học hợp lý, bên cạnh đó người học cũng phải có sự chuẩn bị đầy đủ trước những nội dung ôn tập ở nhà thì mới tiếp thu tốt phần tổng hợp ở phần ôn tập này.

Tóm lại, ôn tập hệ thống kiến thức có ý nghĩa vô cùng quan trọng đối với cả hai chiều người học và người dạy. Để chất lượng giáo dục ngày càng đi lên, bản thân mỗi GV phải tự tìm ra cho mình một phương pháp giảng dạy và đánh giá tích cực và phù hợp với thực tiễn, giúp SV phát huy tư duy, sáng tạo, tinh thần trong học tập.

Tài liệu tham khảo

1. Đặng Thành Hưng (2002), *Dạy học hiện đại, lý luận, biện pháp, kỹ thuật*. NXB Đại Học Quốc Gia Hà Nội

2. Lê Thị Thu Sang (2013), *Ứng dụng công nghệ thông tin để thiết kế trò chơi trong dạy học hóa học*, Khóa luận tốt nghiệp chuyên ngành lý luận và phương pháp giảng dạy xây dựng e-book, Đại học sư phạm TP HCM

3. Phan Thị Lộc (2010), *Một vài kinh nghiệm giảng dạy tiết ôn tập môn Địa lý*, SangKienKinhNghiem.org

4. Nguyễn Thành Đạo, Nguyễn Văn Thắng (2016), *Đề cương học phần các nền văn minh trên thế giới*, Khoa Giáo dục đại cương trường Đại học Văn Hiến.